

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 443/2022-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a maloletej [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], proti upovedomeniu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VI/2 Gd 6/22/1000-4 z 11. marca 2022, upovedomeniam Krajskej prokuratúry v Košiciach č. k. Kd 125/20/8800-5 z 20. mája 2020, č. k. Kd 122/20/8800-5 z 21. mája 2020, č. k. Kd 123/20/8800-5 z 22. mája 2020 a č. k. Kd 124/20/8800-5 z 22. mája 2020, rozhodnutiam Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava č. UPS/US6/SSVODPPKPC1/SOC/2019/3327 z 18. marca 2019, č. UPS/US6/SSVODPPKPC1/SOC/2019/3358 z 13. marca 2019, č. UPS/US6/SSVODPPKPC1/SOC/2019/3357 z 13. marca 2019, č. UPS/US6/SSVODPPKPC1/SOC/2019/3355 z 13. marca 2019 a rozhodnutiam Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Michalovce č. MI2/RSVaR/SOC/2018/23259-44, č. MI2/RSVaR/SOC/2018/49124-8, č. MI2/RSVaR/SOC/2018/49125-7 a č. MI2/RSVaR/SOC/2018/49126-8 z 10. decembra 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti [REDAKOVANÉ] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Sťažovateľky označené v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. júla 2022 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva

na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým upovedomením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) označeným v záhlaví tohto uznesenia a napadnutými upovedomeniami Krajskej prokuratúry v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) označenými v záhlaví tohto uznesenia, ako aj vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a zákazu diskriminácie podľa čl. 14 dohovoru a čl. 3, čl. 4, čl. 5, čl. 7, čl. 9, čl. 13 a čl. 19 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, ako aj čl. 2, čl. 3, čl. 4 a čl. 23 Dohovoru o právach dieťaťa napadnutými rozhodnutiami Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava (ďalej len „ústredie práce“) označenými v záhlaví tohto uznesenia a napadnutými rozhodnutiami Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Michalovce (ďalej len „úrad práce“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd označeným orgánom verejnej moci prikázal vo veciach sťažovateľiek konať a zároveň zakázal pokračovať v porušovaní ich základných práv a zákazu diskriminácie a prikázal obnoviť stav pred porušením základných práv. Sťažovateľky zároveň požadujú priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľky odôvodňujú poukazom na zistenia porušenia zákonov zo strany úradu práce, ktoré konštatovala verejná ochrankyňa práv.

2. Podľa § 37 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľka požiadala o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

3. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že napadnutým upovedomením generálnej prokuratúry bol odložený opakovaný podnet sťažovateľky, v ktorom namietala opakovane porušenia zákona zo strany úradu práce a ústredia práce v príslušných administratívnych konaniach, ako aj nedostatočné vysporiadanie sa s námietkami pri preskúvaní predchádzajúcich podnetov zo strany krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry. Sťažovateľka v opakovanom podnete prezentovala nespokojnosť s konštatovaním krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry k jej námietkam týkajúcim sa komplexného posudku č. UPS/US6/SSVODPPKPC2/SOC/2019/3559 z 11. marca 2019, ktorý vychádzal z lekárskeho posudku č. UPS/US6/SSVODPPKPC2/SOC/2019/3559 z 25. februára 2019 k posúdeniu zdravotného stavu maloletej sťažovateľky pre účely vydania napadnutých rozhodnutí úradom práce a ústredím práce. V konkrétnostiach nesúhlasila s tvrdením orgánov prokuratúry, že ňou prezentované námietky sa netýkajú problematiky právnej, a preto ich prokuratúra nemôže v rámci vymedzených zákonných možností posudzovať. Sťažovateľka opakovane požiadala o prehodnotenie záverov prezentovaných v už vydaných upovedomeniach krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry a prijatie príslušných prokurátorských opatrení.

4. V napadnutom upovedomení generálna prokuratúra skonštatovala, že rozhodnutie ústredia práce č. UPS/US6/SSVODPPKPC1/SOC/2019/3327 z 18. marca 2019 v spojení s rozhodnutím úradu práce č. MI2/RSVaR/SOC/2018/23259-44 z 10. decembra 2018 vo veci odňatia peňažného príspevku na opatrovanie ťažko zdravotne postihnutej maloletej sťažovateľky boli na základe predchádzajúceho podnetu preskúmané krajskou prokuratúrou, ktorý bol odložený upovedomením č. k. Kd 122/20/8800 z 21. mája 2020. Opakovaný podnet v tejto veci generálna prokuratúra po preskúmaní odložila upovedomením č. k. VI/2 Gd 219/20/1000 zo 14. septembra 2020.

5. Rozhodnutie ústredia práce č. UPS/US6/SSVODPPKPC1/SOC/2019/3358 z 13. marca 2019 v spojení s rozhodnutím úradu práce č. MI2/RSVaR/SOC/2018/49124-8 z 10. decembra 2018 vo veci nepriznania peňažného príspevku na kúpu pomôcky boli preskúmané krajskou prokuratúrou v upovedomení č. k. Kd 125/20/8800 z 20. mája 2020. Opakovaný podnet v tejto veci generálna prokuratúra po preskúmaní odložila upovedomením č. k. VI/2 Gd 228/20/1000 z 21. septembra 2020.

6. Rozhodnutie ústredia práce č. UPS/US6/SSVODPPKPC1/SOC/2019/3357 z 13. marca 2019 v spojení s rozhodnutím úradu práce č. MI2/RSVaR/SOC/2018/49125-7 z 10. decembra 2018 vo veci nepriznania peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla boli preskúmané krajskou prokuratúrou v rámci podnetu, ktorý bol upovedomením č. k. Kd 123/20/8800 z 22. mája 2020 odložený. Opakovaný podnet v tejto veci generálna prokuratúra po preskúmaní odložila pod č. k. VI/2 Gd 229/20/1000 z 21. septembra 2020.

7. Rozhodnutie ústredia práce č. UPS/US6/SSVODPPKPC1/SOC/2019/3355 z 13. marca 2019 v spojení s rozhodnutím úradu práce č. MI2/RSVaR/SOC/2018/49126-8 z 10. decembra 2018 vo veci nepriznania peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla boli na podklade podnetu preskúmané krajskou prokuratúrou, ktorá podnet upovedomením č. k. Kd 124/20/8800 z 22. mája 2020 odložila. Opakovaný podnet v tejto veci generálna prokuratúra odložila upovedomením č. k. VI/2 Gd 230/20/1000 z 21. septembra 2020.

8. Sťažovateľka podala 16. februára 2021 na generálnej prokuratúre osobne ďalší opakovaný podnet, ktorý sa týkal totožných, už označených rozhodnutí ústredia práce v spojení s rozhodnutiami úradu práce. Po preskúmaní jeho obsahu bolo konštatované, že v poradí tretí podnet sťažovateľky v tej istej veci neobsahuje žiadne nové skutočnosti, s ktorými by sa už konajúci prokurátori na krajskej prokuratúre a na generálnej prokuratúre nevysporiadali vo svojich vybaveniach, preto naň nebolo v zmysle § 33 ods. 1 písm. d) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prihliadnuté. O tejto skutočnosti bola sťažovateľka v upovedomení č. k. VI/2 Gd 57/21/1000 z 24. februára 2021 informovaná a opakovane poučená podľa § 36 ods. 2 zákona o prokuratúre.

9. Na podklade už uvedených skutočností generálna prokuratúra v napadnutom upovedomení konštatovala, že na v poradí štvrtý podnet vo veci preskúmania zákonnosti totožných rozhodnutí úradu práce a ústredia práce už generálna prokuratúra v zmysle zákona o prokuratúre nemusí prihliadať.

10. Aj napriek uvedenému sa však generálna prokuratúra vyjadrila k námietkam sťažovateľky uvedeným v aktuálnom štvrtom podnete, pričom zdôraznila, že rozhodujúcim podkladom pri rozhodovaní o poskytnutí požadovaných kompenzácií bol komplexný posudok (bod 3 tohto uznesenia) vypracovaný ústredím práce podľa § 15 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o peňažných príspevkoch“), ktorému predchádzala sociálna a lekárska posudková činnosť. Ani zo záverov lekárskeho posudku, ktoré vychádzali výhradne z odborného posúdenia zdravotného stavu maloletej a jej porúch, ktoré podmienili jej ťažké zdravotné postihnutie, ale ani z posudkového záveru vypracovaného sociálnym pracovníkom ústredia práce nevyplýva odkázanosť maloletej sťažovateľky

na požadované kompenzácie sociálnych dôsledkov jej ťažkého zdravotného postihnutia. Taktiež nebolo zistené, že by komplexný posudok neobsahoval predpísané náležitosti vrátane odôvodnenia, prečo požadované kompenzácie neboli navrhnuté.

11. V ďalšom generálna prokuratúra akcentovala v súvislosti s námietkou nespokojnosti sťažovateľky so závermi obsiahnutými v komplexnom posudku, že námietky k správnosti záverov komplexného posudku týkajúcich sa posúdenia zdravotného stavu sa týkajú výsostne odbornej (zdravotnej) problematiky a treba ich z toho hľadiska aj posudzovať. V žiadnom prípade sa netýkajú problematiky právnej, a preto posudzovanie týchto odborných kritérií a vecná správnosť ich aplikácie je zo strany prokurátora mimo rámca jeho právomoci, pričom prokuratúra takéto odborné závery nie je schopná a ani nemôže v rámci jej zákonne vymedzených možností posudzovať, a preto prokuratúra nevie a ani nemôže posúdiť správnosť záverov o aktuálnom zdravotnom stave maloletej sťažovateľky a právne nároky z neho vyplývajúce.

12. Generálna prokuratúra zároveň konštatovala, že skutočnosti, ktoré sú v ďalšom opakovanom podnete prokuratúre vyčítané (najmä nedostatočný prieskum komplexného posudku v intenciách citovaných súdnych rozhodnutí), sú, naopak, realizáciou oprávnení prokurátora pri výkone prokurátorského dozoru. Prokurátor nemá postavenie správneho súdu, a preto je povinný držať sa skutkových okolností prípadu a striktného výkladu zákona. V tomto konkrétnom prípade to viedlo k právnemu záveru, že maloletej sťažovateľke neboli priznané požadované kompenzácie ťažkého zdravotného postihnutia.

13. Nezistiac porušenie zákonnosti pri odložení predchádzajúcich podnetov sťažovateľky zo strany krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry, bol opakovaný v poradí štvrtý podnet napadnutým upovedomením generálnej prokuratúry odložený.

14. Prípisom ústavného súdu č. k. Rvp 1210/2022-40 z 19. mája 2022 bolo predchádzajúce podanie sťažovateľky zo 17. mája 2022 smerujúce proti napadnutému upovedomeniu generálnej prokuratúry odložené v súlade s § 53 zákona o ústavnom súde z dôvodu, že nebolo podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania pred ústavným súdom.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

15. Sťažovateľky namietajú porušenie svojich práv rozhodnutiami orgánov verejnej moci vydanými v sociálnych veciach. V konkrétnostiach argumentujú, že úrad práce a ústredie práce diskriminujú maloletú sťažovateľku, ktorá je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím s nepriaznivým zdravotným stavom vyžadujúcim si osobitnú starostlivosť v sociálnych veciach.

16. Rozhodnutiami úradu práce a ústredia práce sťažovateľka nemá od 1. septembra 2018 žiadny príjem, pričom nie vlastnou vinou nemá možnosť zapojiť sa do pracovného procesu a zamestnať sa a podľa čl. 35 ústavy. V takomto prípade štát poskytuje hmotné zabezpečenie, pričom má vyplácať v dôsledku nepriaznivého zdravotného stavu maloletej sťažovateľky, ktorá si vyžaduje osobitnú starostlivosť, peňažné príspevky podľa zákona o peňažných príspevkoch na zmiernenie nepriaznivých dôsledkov. Rozhodnutiami úradu práce a ústredia práce však ku kompenzácii nedochádza.

17. V prípade maloletej sťažovateľky nie je dodržaný zákon o peňažných príspevkoch, ktorý má zaručiť každému rovnaké zaobchádzanie. Porucha autistického spektra je celoživotný stav a postupom a diskrimináciou maloletej sťažovateľky dochádza k porušovaniu práv sťažovateľiek.

18. Sťažovateľky zdôrazňujú, že ústavnú sťažnosť podávajú v lehote 2 mesiacov odo dňa doručenia prípisu ústavného súdu č. k. Rvp 1210/2022-40 z 19. mája 2022, ktorým bolo odložené predchádzajúce podanie sťažovateľky (bod 14 tohto uznesenia).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

19. Podstatou ústavnej sťažnosti je nespokojnosť s vybavením opakovaného v poradí štvrtého podnetu, ktorým sa sťažovateľka domáhala preskúmania spôsobu vybavenia jej predchádzajúcich podnetov zo strany krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry vo veci zákonnosti napadnutých rozhodnutí ústredia práce a úradu práce. Napadnuté upovedomenie generálnej prokuratúry, ako aj upovedomenia krajskej prokuratúry a napadnuté rozhodnutia ústredia práce a úradu práce porušujú práva sťažovateľiek označené v bode 1 tohto uznesenia.

20. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľiek predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

21. V úvode tejto časti rozhodnutia považoval ústavný súd za nevyhnutné vyjadriť sa aj k otázke splnenia formálnych požiadaviek na prejednanie ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia práv maloletej sťažovateľky. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že ústavnú sťažnosť podáva sťažovateľka ako zákonná zástupkyňa maloletej sťažovateľky aj vo veci porušenia jej práv. Sťažovateľka je však ako matka maloletej v posudzovanom prípade v konaní pred ústavným súdom na účel domáhania sa rozhodnutia ústavného súdu vo svoj prospech v konflikte záujmov (k tomu pozri aj § 31 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

22. Z uvedeného vyplýva, že maloletej sťažovateľke by v prípade prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd musel ustanoviť opatrovníka, ktorý by ju v konaní pred ústavným súdom zastupoval na účely prípadného odstránenia rozporu záujmov medzi sťažovateľkou a maloletou sťažovateľkou. Vzhľadom na to, že ústavný súd z ďalej objasnených dôvodov dospel k záveru o oneskorenosti, resp. neprípustnosti časti ústavnej sťažnosti a nedostatku právomoci ústavného súdu na prejednanie časti ústavnej sťažnosti, nepovažoval za potrebné ustanoviť maloletej sťažovateľke opatrovníka, pretože jeho ustanovenie by nebolo spôsobilé procesné nedostatky oneskorenosti, neprípustnosti, resp. nedostatku právomoci ústavného súdu na prejednanie ústavnej sťažnosti žiadnym spôsobom zvrátiť a predstavovalo by tak len prílišný formalizmus v konaní bez reálneho dosahu na právne postavenie maloletej sťažovateľky. Riešením tejto kolízie sa preto ústavný súd v ďalšom nezaoberal.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým upovedomením generálnej prokuratúry v spojení s napadnutými upovedomeniami krajskej prokuratúry:

23. Jednou zo základných podmienok prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej oneskorene [§ 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde]. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03, I. ÚS 343/2016).

24. Z predchádzajúceho podania sťažovateľky doručeného ústavnému súdu 17. mája 2022 vyplýva, že napadnuté upovedomenie generálnej prokuratúry bolo sťažovateľke doručené 21. marca 2022, pričom ústavná sťažnosť bola podaná až 21. júla 2022, t. j. zjavne po zákonom ustanovenej dvojmesačnej lehote. Na tomto závere nemení nič ani skutočnosť, že vo veci predchádzajúceho podania sťažovateľky, ktorým namietala napadnuté upovedomenie generálnej prokuratúry, bol vydaný prípis ústavného súdu o odložení podania. Ústavná sťažnosť sťažovateľky smeruje proti napadnutému upovedomeniu generálnej prokuratúry, pričom pre posúdenie zachovania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti je v tomto prípade smerodajný deň nadobudnutia právoplatnosti napadnutého upovedomenia generálnej prokuratúry, resp. deň jeho doručenia sťažovateľke (IV. ÚS 63/2018). Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenía základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým upovedomením generálnej prokuratúry odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

25. Keďže zo samotného napadnutého upovedomenia generálnej prokuratúry vyplýva, že táto preskúmala námietky porušenia zákonnosti pri odložení predchádzajúcich podnetov sťažovateľky zo strany krajskej prokuratúry (napadnuté upovedomenia krajskej prokuratúry), princíp subsidiarity, ktorým sa riadi aj konanie pred ústavným súdom, bráni sa námietkami sťažovateľiek vo vzťahu k napadnutým upovedomeniam krajskej prokuratúry zaoberať. Relevantnú časť ústavnej sťažnosti vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie vo vzťahu k napadnutým upovedomeniam krajskej prokuratúry preto ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým upovedomením generálnej prokuratúry a napadnutými upovedomeniami krajskej prokuratúry:

26. Ústavný súd v úvode tejto časti rozhodnutia poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov nemôže dôjsť samotným rozhodnutím konkrétneho orgánu verejnej moci (v tomto prípade napadnutými upovedomeniami generálnej prokuratúry a krajskej prokuratúry), ale len jeho postupom (nečinnosťou, nesprávnym postupom a podobne). V prípadoch, ak sťažovateľ namietal porušenie

tohto práva konkrétnym rozhodnutím všeobecného súdu či iného orgánu verejnej moci, nie jeho postupom, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (obdobne napr. III. ÚS 258/05, III. ÚS 337/08, IV. ÚS 632/2018).

27. Uplatnením materiálneho prístupu k ochrane ľudských práv však ústavný súd posúdil námietky sťažovateľiek vo vzťahu k postupu krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry pri preskúmaní podnetu podaného sťažovateľkou, pričom dospel k záveru, že ani v prípade právne perfektného petitu ústavnej sťažnosti v relevantnej časti namietaním porušenia práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy postupom príslušných orgánov verejnej moci by sťažovateľky nemohli byť úspešné.

28. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa totiž ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi (v tomto prípade krajskou prokuratúrou a generálnou prokuratúrou) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom orgánu verejnej moci, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmieta ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

29. V nadväznosti na uvedený právny názor ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcejmu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

30. Z časti I tohto uznesenia pritom vyplýva, že sťažovateľky podali ústavnú sťažnosť vo veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v konaniach vedených o opakovanom podnete krajskou prokuratúrou a generálnou prokuratúrou v čase, keď už nemohlo dochádzať k zbytočným prietahom v príslušných konaniach, keďže krajská prokuratúra a generálna prokuratúra vykonali všetky zákonom predpokladané a dovolené úkony na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľiek. Po vydaní a doručení upovedomení krajskou prokuratúrou a generálnou prokuratúrou už nemohol trvať stav právnej neistoty sťažovateľiek vo vzťahu ku konaniam o preskúmanie opakovaného podnetu podaného sťažovateľkou, čo je dôvod na odmietnutie časti ústavnej sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (m. m. II. ÚS 288/2018).

31. Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd časť ústavnej sťažnosti vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutými rozhodnutiami úradu práce a ústredia práce:

32. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd s poukazom na princíp subsidiarity automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany

tohto základného práva alebo slobody, ktorých porušenie namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

33. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „SSP“) správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Konanie o žalobe proti nečinnosti orgánu verejnej správy podrobnejšie upravujú § 242 až § 251 SSP. Z § 242 ods. 1 SSP pritom jednoznačne vyplýva, že žalobca sa môže žalobou domáhať odstránenia nečinnosti orgánu verejnej správy v začatom administratívnom konaní. Z uvedených ustanovení Správneho súdneho poriadku vyplýva, že na ne možno v plnom rozsahu aplikovať judikatúru ústavného súdu uplatňovanú do účinnosti Správneho súdneho poriadku podľa § 250t ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Uvedená judikatúra ústavného súdu vzhľadom na subsidiaritu právomoci ústavného súdu vylučuje, aby ústavný súd poskytoval ochranu namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ku ktorému malo dôjsť postupom orgánov verejnej správy (IV. ÚS 248/2018, II. ÚS 392/2019, IV. ÚS 98/2021).

34. Z už uvedeného vyplýva, že sťažovateľky boli oprávnené domáhať sa ochrany svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v konaní orgánu verejnej správy na príslušnom správnom súde na základe žaloby proti nečinnosti orgánu verejnej správy. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľiek v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.4. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a čl. 14 dohovoru, ako aj ustanovení Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím a Dohovoru o právach dieťaťa napadnutými rozhodnutiami úradu práce a ústredia práce:

35. Ústavný súd už uviedol, že netrestný dozor prokuratúry tvorí v rámci právneho poriadku Slovenskej republiky spolu so správnym súdnictvom systém vonkajšej kontroly orgánov verejnej správy. Oproti správnomu súdnictvu je však podstatou netrestného dozoru prokuratúry ochrana zákonnosti, t. j. objektívneho práva, pričom ochrana subjektívnych práv fyzických osôb a právnických osôb je v rámci neho sekundárna, prípadne môže i absentovať, ak nezákonný stav vyhovuje všetkým dotknutým osobám (m. m. II. ÚS 307/2021, III. ÚS 366/2021).

Vo veci napadnutých rozhodnutí úradu práce a ústredia práce podala sťažovateľka podnety na preskúmanie ich zákonnosti, o ktorých rozhodovala krajská prokuratúra a generálna prokuratúra (časť I tohto uznesenia). Právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľiek vo vzťahu k zákonnosti napadnutých rozhodnutí orgánov verejnej správy mala v tomto prípade krajská prokuratúra a generálna prokuratúra v rámci konania o opakovanom podnete podľa zákona o prokuratúre, čím je vylúčená právomoc ústavného súdu, a preto ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľiek odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

36. Okrem už uvedeného v časti námietok týkajúcich sa samotného vecného posúdenia uplatnených nárokov mali sťažovateľky k dispozícii na účely nápravy predovšetkým nimi namietaného porušenia práva na súdnu a inú právnu ochranu označenými orgánmi verejnej správy možnosť podať správnu žalobu.

37. Rozhodnutia ústredia práce v sociálnych veciach (vrátane tých, ktoré boli vydané v konaniach podľa zákona o peňažných príspevkoch) sú preskúmateľné správnym súdom v rámci konania o správnej žalobe v sociálnych veciach podľa § 199 a nasl. SSP. Sťažovateľky však netvrdia a nevyplýva to ani z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených, že by správnu žalobu v tejto veci podali.

Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

38. Sťažovateľky netvrdili, tým menej preukazovali, že právne prostriedky, ktoré im priznáva zákon na ochranu ich základných práv a slobôd nevyčerпали z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Vzhľadom na uvedené je daný dôvod aj na odmietnutie relevantnej časti ústavnej sťažnosti z dôvodu neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.5. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

39. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

40. Na to, aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ním, musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, a to, že (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená a ani neprípustná.

41. Ak teda ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nie je daná jeho právomoc na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda to znamená, že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť.

42. Keďže ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľky z dôvodov nedostatku právomoci, oneskorenosti, ako aj z dôvodu neprípustnosti a zjavnej neodôvodnenosti, je zrejme, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 383/2019).

43. Pretože nebol splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel.

44. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľiek formulovanými v petite ich ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu